

VIEŠOSIOS POLITIKOS PASIŪLYMAI

Kaip skatinti piliečių įsitraukimą į mokslinių tyrimų procesus siekiant spręsti socialinės gerovės problemas ir kuriant viešąją vertę

Projekto "Piliečių mokslas kaip inovatyvi piliečių dalyvavimo forma kuriant gerovės visuomenę" tikslas - ištirti piliečių mokslo, kaip inovatyvios formos įtraukti piliečius į lokalių bendruomenių socialinių problemų sprendimą, potencialą ir parengti rekomendacijas suinteresuotosioms institucijoms ir grupėms.

Atlikus tyrimą išryškėjo, kad Lietuvoje egzistuoja didelis piliečių mokslo potencialas, tačiau jo realizacija praktikoje yra maža dėl:

1. dėl piliečių mokslo sampratos fragmentacijos;
2. riboto suinteresuotųjų pusių supratimo (ypač bendruomenių) apie piliečių mokslo projektų kūrimą, įgyvendinimą ir valdymą;
3. bendradarbiavimo tarp skirtingų suinteresuotųjų grupių trūkumo.

Tyrimo rezultatai leido suformuluoti rekomendacijas, kaip skatinti piliečių įsitraukimą į mokslinių tyrimų procesus siekiant spręsti socialinės gerovės problemas ir kuriant viešąją vertę.

Įtraukti visas švietimo sistemos grandis ir žiniasklaidą į piliečių mokslo sampratos viešinimą

Tyrimo rezultatai parodė, kad piliečių mokslo projektai yra įgyvendinami ne tik aukštojo mokslo institucijose, kai mokslininkai įtraukia piliečius į socialinių, humanitarinių ar gamtos mokslų tyrimus. Šiuose procesuose taip pat aktyviai dalyvauja pradinio ir vidurinio ugdymo bei neformaliojo švietimo institucijos. Daugelis Lietuvoje įgyvendinamų piliečių mokslo projektų yra palaikomi aktyvių mokytojų bei neformalaus ugdymo specialistų pastangomis. Dėl šios priežasties reikalinga informaciją skleisti visose švietimo grandyse užtikrinant, kad tikslinė informacija pasiektų visus švietimo sistemos dalyvius: pradinio ir vidurinio ugdymo pedagogus, mokinius, jų tėvus, mokyklos administraciją, aukštojo (universitetinio bei neuniversitetinio) mokslo institucijų administraciją, dėstytojus, tyrėjus, studentus, neformaliojo švietimo specialistus bei piliečius, kuriuos domina įsitraukimas į mokslo veiklas.

Šios rekomendacijos įgyvendinimui tikslinga aktyviau pasitelkti ne tik tradicines žiniasklaidos priemones, bet ir informacijos sklaidą socialinės medijos kanaluose.

VIEŠOSIOS POLITIKOS PASIŪLYMAI

Kaip skatinti piliečių įsitraukimą į mokslinių tyrimų procesus siekiant spręsti socialinės gerovės problemas ir kuriant viešąją vertę

Supažindinti lokalias bendruomenes su piliečių mokslo samprata bei potencialu sprendžiant aktualias socialines problemas

Dažnai socialinės problemos yra lokalizuotos tam tikroje geografinėje vietovėje, todėl labai svarbu ugdyti bendruomenių atsparumą (angl. *resilience*) jas sėkmingai spręsti. Tinkamas piliečių mokslo projektų vykdymas gali padėti bendruomenėms tiksliai identifikuoti problemas bei rasti alternatyvius sprendimų būdus. Toks piliečių mokslo taikymas leidžia bendruomenėms taupyti resursus bei efektyviau panaudoti bendruomenės narių patirtis ir žinias apie lokalias problemas. Piliečių mokslas šiuo atveju tampa įrankiu, įgalinančiu bendruomenes priimti kolektyvinius sprendimus savarankiškai kuriant viešąją vertę.

Ugdyti mokslininkų ir kitų suinteresuotųjų dalyvių gebėjimus kurti, įgyvendinti ir valdyti piliečių mokslo projektus sprendžiant socialines problemas

Tyrimo duomenys atskleidė, kad tiek mokslininkai, tiek politikos formuotojai, tiek bendruomenės ir patys piliečiai neturi pakankamai žinių ir įgūdžių, kaip inicijuoti ir įgyvendinti piliečių mokslo projektus sprendžiant socialines problemas ir kuriant gerovės visuomenę. Įgūdžiams vystyti rekomenduojama skirti daugiau dėmesio mokymams ir gerosios patirties sklaidai apie piliečių mokslo pridėtinę vertę bei įgyvendinimo galimybes. Mokymų auditorija neturėtų apsiriboti tik akademinė bendruomenė, bet turėtų apimti ir kitas suinteresuotąsias grupes: lokalias bendruomenes, politikos formuotojus, nevyriausybinės organizacijas ar verslo atstovus. Taip pat tikslinga pasidalinti tarptautine patirtimi, kaip sėkmingai įtraukti piliečius į mokslinę tiriamąją veiklą.

Stiprinti piliečių mokslo ekosistemą ir bendrakūros procesus

Kadangi mokslininkų, piliečių ir pavienių institucijų veiksmai negali padaryti didelio pokyčio ekosistemai, todėl reikalingas bendradarbiavimas tarp mokslo politiką formuojančių institucijų, mokslo tyrimus atliekančių organizacijų, mokslininkų ir kitų suinteresuotųjų pusių. Lyderystės šiame procese rekomenduojame imtis mokslo politiką formuojančioms institucijoms. Bendradarbiavimas reikalingas ir dėl to, kad dažnai sprendimai kompleksinėms socialinėms problemoms slypi ne individualiose organizacijose, bet suinteresuotųjų tinkle. Todėl tikslinga ne tik telkti nacionalinį bendradarbiavimo potencialą, bet ir įsijungti į tarptautinius piliečių mokslo tinklus.